Solutio.

non poteſt habere rationem mali: ideo de deo vt ſic non poteſt eſſe triſtitia: ſed quia deus ſm ſe poteſt habere rationem boni: ideo de deo ſcõm ſe pôt eſſe delectatio: ſed illud nõ valet: q̃ ſicut de⁹ de ſe non habet rõnem mali per cõparationẽ ad dãnatum: ſed ſolum rõne pene quam infert. Ita de⁹ ſcõm ſe nõ eſt bonus beatis niſi rõne premij q̃ infert: q̃ ſicut ꝓbatũ eſt: nihil extrinſecum eſt bonũ alicuius rõne boni intrinſeci.

F Rõ q̃rta.

¶ Quarta ratio talis eſt ſcõm philoſophũ. x. ethicorum. delectationes diſtinguntur ſm operationes quas conſequuntur: ꝛ ſm eas iudicantur bone vel male. hoc ergo intelligit vel de operationib⁹ que ſunt præuie delectationib⁹ ꝛ nõ ſunt obiectũ delectationum ſicut ſunt cogitationes obiectoꝝ. Tales cũ ſemp̃ precedũt delectationes que nõ poſſunt eſſe niſi de cognitis: nec tamẽ ſemper ſunt obiecta: vel hoc intelligit de operib⁹ que precedũt tanq̃ obiecta. Non pôt intelligi primo modo q̃ ſm cognitionem que precedit omnem delectationem nulla delectatio pôt iudicari mala: q̃ omnis cognitio eſt bona. Cognitiones etiã malorũ bone ſunt. Oportet ergo q̃ intelligat ſcõo modo ſcz de operib⁹ que precedunt vt obiecta cognita. Manifeſtum eſt enĩ q̃ obiectum immediatũ cuiuſlibet delectatiõis eſt aliqua operatio que eſt: vel eſtimat bonum formale ipſius operãtis: ꝛ hoc eſt q̃ dicit philoſophus. vij. ꝛ. ꝛ. ethico. q̃ delectatio eſt operatio cõnaturalis nõ impedita. Et eſt diffinitio per cauſam: q̃ operatio eſt cauſa delectationis nõ aliter q̃ per modũ immediati obiecti.

G Quinta ratio.

¶ Quinta ratio talis eſt. ad delectationem duo requirũtur: ſcz conſecutio proprij boni: ꝛ cognitio boni cõſecuti. Ex hoc ſic arguitur. Illud ſolũ poteſt eſſe proprium ꝛ immediatum obiectũ delectationis q̃ eſt vel pôt eſſe proprium bonum illius qui delectatur: ſed deus ꝛ quecũq; res ſubiecto diſtincta ab homine nõ poteſt eſſe proprium bonum eius: imo non poteſt eſſe aliquod bonũ eius niſi rõne operationis per quã attingitur: ergo nec deus nec aliqua res ſubiecto diſtincta ab homine poteſt eſſe immediatũ obiectum delectationis humane. Maior patet q̃ nullus delectatur in quocũq; bono niſi quatenus eſtimat illud eſſe ſuum aliquomodo. vnde philoſophus. viij. Ethicoꝝ. dicit amabile quidẽ bonum vnicuiq; autẽ proprium. ad cognitionẽ enim boni ſecundum ſe que eſt ſpeculatiua nulla affectio ſequitur. Iſtam etiã poſitionem oẽs doctores tenẽt: ꝛ ſcribunt. Minor probatur: q̃ q̃n aliquid dicitur tale per denominationem extrinſecam: ꝛ aliud dicitur tale per denominationẽ formalem: id q̃ dicitur p denoiationẽ formalẽ nullo modo pôt cõuenire alicui niſi rõne formalis denoiationis: verbigrã: ſanũ dicit de medicina ꝛ de dicta ꝛ de aſali: ſed de medicina ꝛ dicta p denominationẽ extrinſecã: de aſali vero p predicationẽ formalẽ. Et ideo nec medicina nec dicta pôt dici ſana niſi rõne ſanitatis q̃ eſt in aſali formaliter. Similiter aliq̃d pôt dici bonũ homini p denoiationẽ extrinſecam q̃ eſt cã alicuius bonitatis in hoĩe: ſicut ſol eſt bonus frigeſcẽtis: q̃ cauſat in eo calorẽ q̃ formaliter eſt bonus ei: nec vnq̃ poſſet dici ſol bonus frigeſcẽti: niſi rõne caloris qui eſt ei bonus formaliter. Nec eſt ita q̃ de⁹ nõ pôt eſſe bonũ hoĩs formaliter: nec q̃cũq; res ab hoĩe ſubiecto diſtincta: ſz ſolũ per denoiationẽ extrinſecã qualiſcũq; ſit illa: ergo eſſe bonũ hoĩs nõ poteſt cõpetere deo niſi rõne bonitatis formalis q̃ eſt in hoĩe formaliter: imo plus q̃ ſicut nõ eſt alia ſanitas numero q̃ ſanitas q̃ eſt in hoĩe formaliter: ꝛ ſanitas a qua denoiatur medicina: ſz eſt vna ꝛ eadẽ: ſic nõ eſt alia bonitas qua de⁹ dr bonũ hominis: vel ignis bonus frigeſcẽti q̃ bonitas p quã beatus eſt bonus formaliter: ꝛ bonitas qua frigeſcẽs dr bene hĩe formaliter: ꝛ ſic patet min. ꝛ: ſeqtur ergo cõcluſio principalis: ſcz q̃ de⁹ ſm ſe nõ eſt immediatũ obiectũ dilectionis: ſz aliq̃s actus quo a nobis attingit vel cõiungitur.

H Scdus articulus q̃ſtionis. Deus eſt obiectum remotum fruitiõis.

¶ Scõm ptz: q̃ ops actũ quietantem volũtatẽ eſſe ſpecialiſſimũ ſumma pfectione poſſibili haberi nature humane. Alioquin reſtaret aliq̃d deſiderãdũ ꝛ nõ eſſet quies: ſed actus quo fruimur immediato obiecto quietat volũtatẽ (vt ptz ex hoĩe fruitionis) ergo oportet illũ actũ eſſe perfectiſſimũ affectiõe poſſibili haberi a natura humana: ſz ſumma pfectio poſſibilis haberi a nobis eſt q̃ p actũ nobiliſſime potẽte in nobis attingamus nobiliſſimũ obiectũ q̃ eſt de⁹: ergo actus quo immediato obiecto fruimur hz deũ, p obiecto, primo ꝛ, immediato ꝛ per q̃ns ipſe de⁹ eſt obiectũ remotũ fruitionis. Et ponitur tale ſimile. delectatio ſm guſtũ hz, p immediato actũ guſtandi: ſed pro remoto cibũ guſtatũ: ſic fruitio dicit hĩe pro immediato obiecto viſionẽ dei: ſz pro remoto ipſum deũ quatenus eſt obiectũ, primi obiecti: vtrũq; iſtoꝝ innuit Ariſto. ij. rhe. vbi dicit q̃ fruibile eſt ex quo non aliud q̃d dignũ preter vſum q̃rit. ecce fruibile vocat remotũ obiectũ: vſum aũt vocat actũ quo attingit q̃ eſt immediatũ obiectũ: vtrũq; eẽ hoꝝ querit vnũ mediãte alio: ꝛ vtroq; fruẽdo delectamur: ſed q̃ obiecta ſunt notioꝝ actib⁹ (actus aũt ſumũt rõnẽ ab iſtis obiectis) ideo beat⁹ Aug. loquẽs de his q̃b⁹ fruimur primo lib. de doctrina xpĩa. dicit q̃ res q̃b⁹ fruẽdũ eſt pater ſunt ꝛ filij ꝛ ſpũs ſanct⁹: nõ quidẽ excludendo actũ quo hec cognoſcunt cũ prius dixerit q̃ illeres quib⁹ fruẽdũ eſt nos beatos faciũt. Efficimur aũt beati deo obiectue: ipſo aũt actu quo deũ videm⁹ ſumus beati formaliꝛ: ſz hoc facit ꝓpter principalitatẽ obiecti reſpectu act⁹.

I Solutio prime inſtantie.

¶ Sed q̃ hoc arguit: q̃ volũtas nullo actu ſuo nec deſiderio nec delectatiõe pôt fieri niſi in illõ q̃ eſt cognitũ obiectiue. Si ergo fruitio nõ hz deũ pro immediato obiecto ſz cognitionẽ vel viſionẽ dei: ſeqtur q̃ ad fruẽdũ neceſſarium eſt q̃ nõ ſolũ videam⁹ deũ ſz etiã cognoſcam⁹ nos videre deũ. Et ita fruitio nõ ſequit actũ ſimplicẽ quo videm⁹ deũ: ſz reflexũ quo videm⁹ nos videre deũ.

M Nor. q̃d. ſi idẽ actus intellect⁹ ſit rect⁹ et reflex⁹ ſolum vnus act⁹ precedit fruitionem: ſi autẽ ſint duo ꝛ iam due viſiones precedant fruitionem.

¶ Iſtud aũt videt inconuenienẽs: primo q̃ act⁹ intellectus reflexus magis de ꝓpinquo ſe haberet ad beatitudinẽ q̃ fruitio eo q̃ fruitionẽ precederet: q̃d nõ videt: cũ multi ponãt q̃ fruitio pertinet ad beatitudinẽ eſſentialiter: ꝛ ſi nõ puncipaliter ſed viſio: q̃dã xo principaliter: pauci aut nulli ponũt q̃ actus reflexus pertinet eſſentialiter ad beatitudinẽ.

K Inſtãtia.

¶ Scdo q̃ appetitus cõcupiſcibilis reſpectu cibi eſt nõ ſolũ in hoĩb⁹ ſz etiã in brutis. In brutis autẽ immediatum obiectũ cõcupiſcẽtie eſt cib⁹ qui eſt ſubiecto diſtinct⁹: ꝛ nõ actus eoꝝ: puta actus guſtãdi: ergo idẽ pôt eſſe in nobis: ſcz q̃ ſubiectum immediatũ fruitiõis poterit eſſe de⁹ nõ obſtante q̃ ſit ſubiecto diſtinctus.

Scdo inſtantia.

minor probatur q̃ cõcupiſcẽtia nõ eſt niſi reſpectu cogniti. Sed brutã nõ cognoſcũt actum ſuũ: ſed ſolũ extrinſecum obiectũ: q̃ potentie que ſunt in brutis cum ſint oẽs corporee ꝛ organice nõ ſunt reflexiue ſup act⁹ ſuoꝝ: ergo nõ delectãtur de actu ſuo: ſed immediate de extrinſeco obiecto: quare vt videt idẽ poterit eſſe in nobis reſpectu dei. Et dicẽdũ ad hoc.

L Solutio prime inſtantie.

¶ Ad primũ q̃ delectatio quã beati habẽt de deo ſupponit nõ ſolũ actũ ſimplicẽ quo cognoſcimus deũ ſed reflexum quo cognoſcimus nos videre deũ. Et idẽ eſt de omni delectatione q̃ eſt reſpectu eoꝝ q̃ nõ habẽtur niſi q̃ cognoſcunt. Ita q̃ habere nõ ſit aliud q̃ cognoſcere. Et ratio dicta fuit primo nec opꝛ repetere. Et arguitur primo q̃ tũc actus reflexus magis de ꝓpinquo ſe haberet ad beatitudinẽ q̃ fruitio, Dico q̃ verũ eſt nã forte idẽ actus p eſſentiam eſt quo beatus videt deũ ꝛ videt ſe videre deũ: ſed vt fertur in deum dicit, rectus: vt aũt fertur in viſionẽ dei dicit reflexus. Et ſi hoc eſt verũ tunc actus reflexus ſm id q̃ eſt eſſentialiter pertinet ad beatitudinẽ fruitio autẽ non q̃.

N Ad ſcdaz.

¶ Sed ſi autẽ actus reflexus ſit alius ab actu recto adhuc magis de ꝓpinquo ſe hz ad beatitudinẽ q̃ fruitio. Tum q̃ fruitionẽ precedit. Tum q̃ perfect beatitudinẽ perfectione eiuſdẽ generis: ſcz quo ad cognitionẽ: nec eẽ omnimodo eſt perfecta cognitio qua quis cognoſcit rẽ aliquã p actũ rectum niſi perpendat ſe cognoſcere ea q̃ ſit p actum reflexum: fruitio aũt perfect beatitudinẽ pfectione alterius generis (ſcz delectatione), ꝓpter q̃ licet vtrũq; perficiat beatitudinẽ accidẽtaliter magis tã de ꝓpinquo act⁹ reflexus q̃ fruitio ꝛ q̃ dicit fruitio ptinet ad beatitudinẽ eſſentialiter: vel principaliter vel ſaltẽ neceſſario: credo q̃ nõ ſit verũ cum de⁹ nõ ſit obiectũ fruitionis: ſed aliq̃s actus creatus ideo eſſentia beatitudinis nõ includit fruitionem nec primo nec ſecũdario.

O Ad primã rõnẽ principalẽ.

¶ Ad ſcõm dicẽdum q̃ brута nõ ſolũ cognoſcũt exterius obiectum ſed etiã actũ proprũ ſiue per eãdem potentiã cuius eſt act⁹ ſiue p aliã: ſicut eẽ nõ ſolum videmus, colorẽ exteriozẽ: ſed perpẽdimus nos videre: ꝛ hoc p eundẽ viſum aut p ſenſum cõmunẽ: ſic etiam brута in quib⁹ ſunt perfecte potẽtie ſenſitiue. Et forte oĩa: lz magis cõfuſe ꝛ indiſtincte. Et ideo falſum eſt q̃ aſſumit ratio: ſcz q̃ brута nõ cognoſcãt actum ſuum: cognoſcunt eẽ ꝛ in ipſo cognito delectãtur.

Brута habẽt actus reflexos.

¶ Ad rõnes principales dicẽdum eſt ad primã cum dr q̃ capacitas volũtatis cũ ſit finita poſſet impleri per aliquid finitũ. dicẽdum q̃ verũ eſt informatiue. Ẽnde tã delectatio volũtatis q̃ cognitio intellect⁹ beati eſt aliquid finitũ quib⁹ capacitas intellect⁹ ꝛ volũtatis terminãtur informatiue: ſed illud q̃ terminat capacitatẽ eoꝝ obiectiue opꝛ eſſe infinitũ. Cuius ratio eſt: q̃ obiectũ intellectus eſt ens ſm cõem rõnẽ entis: ꝛ obiectũ volũtatis eſt bonũ ſm cõem rõnẽ boni. Et ideo nihil pôt ſic terminare capacitatẽ intellectus ꝛ volũtatis obiectiue niſi habeat aliquomodo rõnẽ oĩs entis ꝛ oĩs boni: ꝛ tale eſt infinitũ: ſed hoc intereſt inter intellectũ ꝛ volũtatẽ: q̃ intellectus tale obiectũ reſpicit immediate: volũtas autẽ mediãte intellectu. Et hoc dupliciter ſm duos actus volũtatis qui ſunt amor: beniuolẽtie ꝛ amor cõcupiſcẽtie.

P Quo volũtas ferẽ in deũ ſm duos act⁹.

¶ Ma ſm amorẽ beniuolẽtie ꝛ bene ferẽ volũtas in deũ cognitũ obiectiue. Nõ autẽ in ipſum cognoſcere ita q̃ cognoſcere precedit diligere: ſed nõ eſt eius obiectũ nec pars obiecti ſed ſm amorẽ cõcupiſcentie fertur in deum cognitum: ꝛ in ipſum cognoſcere obiectiue: q̃ deus nõ pôt eſſe immediatũ obiectũ amoris cõcupiſcentie: ſed hoc eſt aliquis actus quo a nobis attingitur: ꝛ hoc eſt cognoſcere tamẽ q̃ talis actus terminet capacitatẽ volũtatis hoc habet ratione obiecti quod eſt infinitum.

Q Ad ſcdaz.

¶ Ad ſcõm argumẽtum cũ dicitur q̃ illud q̃d amatur ꝓpter aliud non eſt obiectum fruitiõis. verũ eſt ſi amatur ꝓpter aliud q̃d ſit diligibile amore concupiſcentie: quia in tali nõ quietatur volũtas concupiſcẽtie ad quam pertinet fruitio: ſed aliud vltra queritur: ſed illud quod amatur ꝓpter aliud quod diligitur amore amicitie vel beniuolentie poteſt eſſe obiectum fruitionis. Cuius ratio eſt: q̃ illud q̃ amatur amore cõcupiſcentie ſemper amatur ꝓpter id quod amatur amore beniuolentie. Eſt enim aliquod bonũ vel aliqua perfectio quã volumus nobis vel amico: vnde ipſam beatitudinem creatam que immediatũ eſt obiectum fruitionis diligimus ꝓpter nos. Et plus debemus nos diligere q̃ talem beatitudinem cum ſit quedam perfectio noſtra accidentalis. Et cum dicitur q̃ deus amatur ꝓpter aliud: dicendum q̃ aut loqueris de amore beniuolentie: ꝛ tunc hoc eſt falſum nec eſt ad propoſitum: falſum quidem eſt: quia de ratione amoris beniuolẽtie non ſolũ reſpectu dei ſed etiam cuiuſcunq; alterius eſt vt illud diligatur q̃d ꝓpter ſe: etiam ſi nihil cõmodi deberet diligenti inde prouenire: ꝓpter q̃d dicere q̃ deus diligatur amore beniuolentie ꝛ tamen ꝓpter aliud nõ ſolum eſt falſum: ſed etiam videtur implicare cõtradictionem. Item non eſt ad propoſitũ q̃ obiectum fruitionis de quo querimus: vt ſic nõ amatur amore beniuolẽtie: ſed concupiſcentie vt probatum fuit. Si vero loqueris de amore concupiſcentie ſic adhuc illa minor eſt falſa: q̃ deus ſcõm ſe non amatur amore cõcupiſcentie: ſed actus quo attingitur: deus autem ſolũ in illo actu includitur.

R Ad

¶ Et q̃d additur q̃ ei licite ſeruitur ꝓpter mercedem: dicẽdum q̃ ſeruire deo ꝓpter mercedem (ſic q̃ principalis cauſa ſit merces) illicitum eſt: quia deus eſt honorificãdus: ipſi cũ eſt obediendũ etiam ſi nihil mercedis deberemus inde habere: q̃ etiã hoc faciendo nõ poſſumus reddere equiualens. Si autem ex hoc q̃ ſeruimus deo expectamus mercedem nõ tanq̃ principalẽ cauſam ſeruitij (q̃ abſq; mercede ſeruiremus: ꝛ obediremus deo) licitũ eſt: ſed eſto q̃ licitum eſſet ſeruire deo principaliter ꝓpter mercedem: tamen non ſequeretur q̃ diligeremus deum ꝓpter aliud: ſed ſolum q̃ diligeremus ſeruitium impenſum deo ꝓpter remunerationem habenda ab ipſo.

S Ad rationẽ poſt oppoſitum.

¶ Ad argumentum alterius partis dicendum q̃d proximum obiectum fruitionis eſt vltimus finis quo: qui eſt aſſecutio rei: ſed remotũ eſt finis vltimus qui eſt res aſſecuta: licet autẽ ſolus deus ſit vltimus finis noſter ſecundo modo: tamẽ primo modo aliud a deo poteſt eſſe vltimus finis ꝛ immediatum obiectum fruitionis.

Utrum